

תלמוד בבלי – מסכת זבחים

פרק אחד עשרה - דם חטאת

עריכה: אבי גורמן

[צב ע"א]

מתני':

דם חטאת שנתז על הבגד - הרי זה טעון כיבוס.

אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות, שנאמר [\(ויקרא ו, יט\)](#) "במקום קדוש תאכל" - אחד הנאכלות ואחד הפנימיות טעונות כיבוס, שנאמר: "תורת החטאת" - תורה אחת לכל החטאות.

חטאת פסולה - אין דמה טעון כיבוס, בין שהיתה לה שעת הכושר ובין שלא היתה לה שעת הכושר.

איזו היא שהיתה לה שעת הכושר? - שלנה ושנטמאה ושיצאת. ואיזו היא שלא היתה לה שעת הכושר? - שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקיבלו פסולין (וזרקו) את דמה.

גמ':

דם חטאת (שמתה) [שנתז] כו'

ואי תורה אחת לכל חטאות, אפילו חטאת העוף נמי!! - אלמה תניא: יכול תהא דם חטאת העוף טעון כיבוס? - ת"ל [\(ויקרא ו, יח\)](#) "זאת?"

אמר ר"ל משום בר קפרא: אמר קרא [\(ויקרא ו, יח\)](#) "תשחט" - בנשחטות הכתוב מדבר.

ואימא בנאכלות הכתוב מדבר, כדכתיב "במקום קדוש תאכל", אבל פנימיות לא? רבי רחמנא "תורת".

אי הכי, אפילו חטאת העוף נמי?

מיעט רחמנא "זאת".

ומה ראית?

מסתברא דחטאת [בהמה] פנימיות ה"ל לרבווי, שכן - בהמה שחיתת צפון וקבלת כלי [צב ע"ב] וקרן ואצבע וחודה ואישים.

אדרבה, חטאת העוף הוה ליה לרבווי, שכן - חוץ כמותה ואכילה כמותה? הנך נפישין.

רב יוסף אמר: אמר קרא (ויקרא ו, יא) "יאכלנה" - לזו ולא לאחרת - בנאכלות מיעט הכתוב.

ואלא "זאת" ל"ל?

אי לאו "זאת" הוי אמינא "יאכלנה" אורחיה דקרא, קמ"ל.

רבה אמר: אמר קרא (ויקרא ו, כ) "אשר יזה" - (בהזאות) [בנזאות] הכתוב מדבר.

(והתניא) [והא תנא] - "אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות?"

לענין מריקה ושטיפה, אבל לענין כיבוס - "אשר יזה" כתיב.

אי הכי - "אחד הנאכלות ואחד הפנימיות", "אחד הפנימיות ואחד הנאכלות" מיבעי ליה?!

תני: "אחד הפנימיות ואחד הנאכלות".

אי הכי חטאת העוף נמי?

מיעט רחמנא "זאת".

אי הכי, חיצונה נמי לא?

ריבה רחמנא "תורת".

ומה ראית?

מסתברא חטאת בהמה הוה ליה לרבווי, שכן - בהמה שחיתת צפון וקבלת כלי וקרן ואצבע וחודה ואישים.

אדרבה, חטאת העוף הו"ל לרבווי, שכן הזאה כמותה? הנך נפישין.

בעי רבי אבין: חטאת העוף שהכניס דמה בצוארה בפנים, מהו? - צוארה ככלי שרת דמי ומיפסיל, או דלמא כצואר בהמה – "מדמה" אמר רחמנא ולא בשרה?
ת"ש: "פירכסה ונכנסה לפנים וחזרה – כשירה". - הא הכניסה – פסולה!
ולטעמך, גבי קדשי קדשים דקתני: "פירכסה ויצאה לדרום וחזרה – כשרה" - הא הוציאה פסולה? - אלא האי "יצתה לחוץ" איצטריכא ליה, ה"נ יצתה לחוץ איצטריכא ליה.

בעי רבי אבין: נשפך על הרצפה ואספה – מהו? - אצרוכיה הוא דלא אצרכיה רחמנא כלי שרת והלכך אוספו וכשר, או דלמא מיפסל פסל ביה רחמנא כלי שרת והלכך אוספו ופסול?
אמר רבא: ת"ש – "יכול יהא דם חטאת העוף טעון כיבוס, תלמוד לומר: "זאת". - ואי ס"ד מיפסל פסיל ביה רחמנא, תיפוק לי דהא אפסיל לה באויר כלי!
אמר רב הונא בריה דרב יהושע: במדביק כלי בצוארה.

בעא מיניה לוי: ניתז מבגד לבגד, מהו? - מבגד קמא אידחי ליה לכיבוס, או דלמא לא?
א"ל: זו שאלה, טעון כיבוס ממה נפשך - אי 'אוספו וכשר' - הא כשר, ואי 'אוספו ופסול' - אנא כרבי עקיבא ס"ל, דאמר: היתה לו שעת הכושר ונפסלה דמה - טעון כיבוס.

[צג ע"א] בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא: ניתז על בגד טמא מהו?

אמר רב הונא בריה דרב יהושע: מדקמבעיא ליה הכי, ש"מ היתה לה שעת הכושר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס - ה"מ בזה אחר זה, אבל בבת אחת לא, או דלמא לא שנא?

א"ל: פלוגתא דר"א ורבנן, אליבא דרבה וכדקא מתריץ אביי:

דתניא - ר' אלעזר אומר: מי חטאת שנטמאו – מטהרין, שהרי נדה מזין עליה. ואמר רבה: ר"א בשיטת ר"ע רבו אמרה, דאמר: העברת כלי על גבי מקום טמא - כמונח דמי. דתנן: היה עומד חוץ לתנור ושרץ בתנור והושיט ידו לחלון ונטל את הלגין והעבירו ע"פ תנור, ר"ע – מטמא, וחכמים – מטהרין. ובהא פליגי: דר' עקיבא סבר 'כמונח דמי', ורבנן סברי 'לאו כמונח דמי'.

ואיתיביה אביי : מודה רבי עקיבא בהזאה שהעבירה על כלי חרס טמא, על גבי משכב ומושב טמא, שהיא טהורה, שאין לך דבר שמטמא למעלה כלמטה אלא כזית מן המת ושאר כל המאהילין - לאיתויי אבן המנוגעת? - אלא אמר אביי : דכ"ע לאו כמונח דמי, והכא בהא קמיפלגי : דרבי עקיבא סבר - גזרינן שמא ינוח, ורבנן סברי - לא גזרינן, ומודה רבי עקיבא בהזאה - כיון דנפק נפק. ורבי אלעזר ורבנן במאי קמיפלגי? - אמר אביי : בדנין טומאה קדומה מטומאה שבאותה שעה קמיפלגי, מ"ס דנין ומ"ס אין דנין.

רבא אמר : דכ"ע אין דנין, והכא בהא קמיפלגי : דר"א סבר - הזאה צריכה שיעור ומצטרפין להזאות, ורבנן סברי - הזאה אין צריכה שיעור.

חטאת פסולה כו' :

ת"ר : "מדמה" - מדם כשירה, ולא מדם פסולה. ר"ע אומר : היתה לה שעת הכושר ונפסלה - דמה טעון כיבוס, לא היתה לה שעת הכושר ונפסלה - אין דמה טעון כיבוס. ור"ש אומר : אחד זה ואחד זה - אין דמה טעון כיבוס.

מאי טעמא דרבי שמעון?

כתיב "אותה" וכתיב "מדמה", חד - להיכא דהיתה לו שעת הכושר [וחד להיכא דלא היתה לו שעת הכושר].

ורבי עקיבא? - "אותה" - פרט לתרומה.

ור"ש לטעמיה, דאמר : קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה, וכ"ש תרומה.

מתני' :

ניתז מן הצואר על הבגד - אינו טעון כיבוס.

מן הקרן ומן היסוד - אינו טעון כיבוס.

נשפך על הרצפה ואספו - אין טעון כיבוס.

אין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי וראוי להזאה.

גמ':

ת"ר: יכול ניתז מן הצואר על הבגד יהא טעון כיבוס? - ת"ל "אשר יזה" - לא אמרתי לך אלא בראוי להזאה.

תניא אידך: יכול ניתז מן הקרן ומן היסוד יהא טעון כיבוס? - ת"ל "אשר יזה" - פרט לזה שכבר הוזה.

נשפך על הרצפה כו':

[צג ע"ב]

הא תו ל"ל?

מה טעם קאמר, מה טעם נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס - לפי שאין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי וראוי להזייה.

ראוי להזאה:

למעוטי מאי?

למעוטי קיבל פחות מכדי הזייה בכלי זה, ופחות מכדי הזייה בכלי זה.

דתניא - רבי חלפתא בר שאול אומר: קידש פחות מכדי הזייה בכלי זה, ופחות מכדי הזייה בכלי זה - לא קידש. איבעיא להו: בדם מהו? - הלכתא היא ומהלכתא לא גמרינן, או דלמא התם מ"ט - דכתיב (במדבר יט, יח) "וטבל במים" - ה"נ כתיב (ויקרא ד, ו) "וטבל בדם"? תא שמע - דא"ר זריקא א"ר אלעזר: אף בדם לא קידש.

אמר רבא: תניא - "וטבל" - ולא מספג. "בדם" - עד שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרו. "מן הדם" - מן הדם שבענין.

ואיצטריך למיכתב "בדם" - דאי כתב רחמנא "וטבל", ה"א אע"פ דליכא שיעור טבילה מעיקרו, כתב [רחמנא] "בדם". ואי כתב רחמנא "בדם", ה"א אפילו מספג, כתב רחמנא "וטבל".

"מן הדם" - שבענין, למעוטי מאי?

אמר רבא: למעוטי שיריים שבאצבע.

מסייע לרבי אלעזר, דא"ר א: שיריים שבאצבע - פסולין.

א"ל רבין בר רב אדא לרב: אמר תלמידך, אמר רב עמרם, תנינא: היה מזה וניתזה הזאה מידו, עד שלא הזה - טעון כיבוס, משהזה - אין טעון כיבוס. - מאי לאו, ה"ק: עד שלא גמר מלהזות טעון כיבוס, משגמר להזות אין טעון כיבוס!

לא, ה"ק: עד שלא יצתה הזאה מידו - טעון כיבוס, משיצתה הזאה מידו - אין טעון כיבוס.

איתיביה אביי: גמר מלהזות, מקנח ידו בגופה של פרה. - גמר אין, לא גמר - לא!

א"ל: גמר - מקנח ידו בגופה של פרה, לא גמר - מקנח אצבעו.

בשלמא גמר מקנח ידו בגופה של פרה, שנאמר (במדבר יט, ה) "ושרף את הפרה לעיניו", אלא אצבעו במאי מקנח?

אמר אביי: בשפת מזרק, כדכתיב (עזרא א, י) "כפורי זהב".

מתני':

ניתז על העור - עד שלא הופשט אינו טעון כיבוס, משהופשט טעון כיבוס - דברי רבי יהודה. רבי אלעזר אומר: אף משהופשט [אינו טעון כיבוס].

אינו טעון כיבוס אלא מקום הדם, ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה, וראוי לכיבוס. אחד הבגד, ואחד השק, ואחד העור - טעונין כיבוס. והכיבוס - במקום קדוש, ושבירת כלי חרס - במקום קדוש, ומריקה ושטיפה בכלי נחושת - במקום קדוש. זה חומר בחטאת מקדשי קדשים.

גמ':

מנהני מילי?

דת"ר: (ויקרא ו, כ) "בגד" - אין לי אלא בגד, מניין לרבות עור משהופשט? - ת"ל (ויקרא ו, כ) "אשר יזה עליה תכבס". יכול שאני מרבה עור עד שלא הופשט? - תלמוד לומר "בגד" - מה בגד הראוי לקבל טומאה אף כל הראוי לקבל טומאה - דברי ר' יהודה.

רבי אלעזר אומר: "בגד" - אין לי אלא בגד, מניין לרבות שק [צד ע"א] וכל מיני בגדים? - תלמוד לומר (ויקרא ו, כ) "אשר עליה תכבס". יכול שאני מרבה עור משהופשט? - ת"ל "בגד" - מה בגד דבר המקבל טומאה, אף כל דבר המקבל טומאה.

מאי בינייהו?

אמר אביי: מטלית פחותה משלש איכא בינייהו. מאן דאמר ראוי - הא נמי ראוי, דאי בעי חשיב עליה. מ"ד דבר המקבל טומאה - הא מיהא לאו בת קבולי טומאה היא.

רבא אמר: בגד שחישב עליה לצורה איכא בינייהו. מ"ד ראוי - הא נמי ראוי, דאי בעי מבטיל ליה למחשבתיה. מ"ד דבר המקבל טומאה - השתא מיהא לאו בת קבולי טומאה היא.

רבא [רבינא] אמר: עוצבא דחשיב עלה לקצעה איכא בינייהו. מ"ד ראוי - הא נמי ראוי. מאן דאמר דבר המקבל טומאה - הא לאו מקבלה טומאה עד דמקצע לה.

והתניא - רבי שמעון בן מנסיא אומר: עוצבא שחשב עליה לקצעה - טהורה עד שיקציענה.

אין טעון כיבוס כו' :

מנה"מ?

דת"ר: יכול נתז על מקצת בגד יהא כל הבגד טעון כיבוס? - ת"ל ([ויקרא ו, כ](#)) "אשר יזה" - לא אמרתי לך אלא מקום דם בלבד.

דבר שהוא ראוי לקבל טומאה [וכו'] :

סתמא כרבי יהודה.

ראוי לכיבוס :

למעוטי - כלי דבר גרידה הוא.

אחד הבגד ואחד השק כו' :

למימרא דעור בר כיבוס הוא? ורמינהו :

היתה עליו לשלשת - מקנחה בסמרטוט. היתה (על) של עור - נותן עליה מים עד שתכלה?

אמר אביי: לא קשיא, הא רבנן הא אחרים. דתניא :

הבגד והשק – מכבסו, הכלי והעור – מגררו. אחרים אומרים: הבגד והשק והעור – מכבסו, והכלי – מגררו.

כמאן אזלא הא דאמר רב חייא בר אשי: זימנין סגיאיין הוה קאימנא קמיה דרב, ושכשיכי ליה מסאניה במיא. כמאן? – כרבנן.

אמר רבא: ומי איכא למאן דאמר עור לאו בר כיבוס הוא? והכתיב (ויקרא יג, נח) "והבגד או השתי או הערב או כל כלי העור אשר תכבס"!!

אלא אמר רבא: קרא ומתניתין - ברכין, כי פליגי - בקשין.

והאמר רב חייא: זימנין סגיאיין הוה קאימנא קמיה דרב ושכשיכי ליה מסאניה במיא? בקשין, וכרבנן.

הדר אמר רבא: לאו מילתא היא דאמרי, ניקו נימא ליה לקרא דכי כתיבן ברכין כתיבן? מי לא עסקין בכלי אכסלגיא הבאים ממדינת הים וקאמר רחמנא ניבעי כיבוס?

אלא אמר רבא: צרעת - כיון דמגופיה קא פרחא מחלחלא ליה ומשוי לה רך.

אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי: [צד ע"ב] כרים וכסתות דרכין נינהו – ותנן: היתה של עור נותן עליה מים עד שתכלה?!

אלא אמר רבא: כל כיבוס דלית ליה כיסכוס - לא שמיה כיבוס. והא דאמר רב חייא בר אשי: זימנין סגיאיין הוה קאימנא קמיה דרב ושכשיכי ליה מסאניה במיא - שכשוד אין, אבל כבוס לא, אי ברכין - וכדברי הכל, אי בקשין – וכאחרים.

אי הכי, בגד נמי?

בגד - שרייתו זהו כיבוסו.

[רבא לטעמיה, דאמר רבא: זרק סודר למים – חייב. זרק פשתן למים – חייב.

בשלמא סודר - עביד כיבוס], אלא זרע פשתן - מ"ט?

וכ"ת משום דמקדח, אי הכי חיטי ושערי נמי?

הנך אית להו רירי.

א"ה שלחים נמי?

התם קעביד לישא.

דרש רבא: מותר לכבס מנעל בשבת.

א"ל רב פפא לרבא: והא"ר חייא בר אשי זימנן סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב
ושכשיכי ליה מסאני במיא. - שכשוך אין, אבל כיבוס – לא!
הדר אוקי רבא אמורא עליה, ודרש: דברים שאמרתי לפניכם טעות הם בידי. ברם כך
אמרו: שכשוך - מותר, כיבוס - אסור.

הכיבוס במקום קדוש כו':

מנא הני מילי?

דת"ר: (ויקרא ו, כ) "תכבס במקום קדוש". שבירת כלי חרס מניין? - ת"ל (ויקרא ו, כא) "וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר". מריקה ושטיפה בכלי נחשת מניין? - ת"ל (ויקרא ו, כא) "ואם בכלי נחשת בושלה ומורק ושוטף במים".

זה חומר בחטאת כו':

ותו ליכא? והאיכא שנכנס דמה (לפניו) לפנים?
בחטאות החיצוני.
שאם נכנס דמה (לפניו) לפנים פסולה?
כר"ע דאמר: כל דמים שנכנסו להיכל לכפר פסולה.
שכן מכפרין על חייבי כריתות?
בחטאת דשמיעת הקול.
שכן טעונה ארבע מתנות?
כר' ישמעאל דאמר: כל דמים טעונין ד' מתנות.
על ד' קרנות?
וליטעמין - האיכא קרן? (בדם) האיכא אצבע? האיכא חודה? - אלא חד מתרי תלתא
חומרי נקט.

מתני':

בגד שיצא חוץ לקלעים, נכנס ומכבסו במקום קדוש. נטמא חוץ לקלעים, קורעו, נכנס
ומכבסו במקום קדוש.

כלי חרס שיצא חוץ לקלעים, נכנס ושוברו במקום קדוש. נטמא חוץ לקלעים, נוקבו
ונכנס ושוברו במקום קדוש.

כלי נחשת שיצא חוץ לקלעים, נכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש. נטמא חוץ לקלעים,
פוחתו ונכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש.

גמ':

מתקיף לה רבינא: קורעו? "בגד" אמר רחמנא, ולא בגד הוא!

דמשייר ביה כדי מעפורת.

איני? והאמר רב הונא: ל"ש אלא שלא שייר בה כדי מעפורת, אבל שייר בה כדי
מעפורת חבור הוי?

[צה ע"א] מדרבנן הוא:

כלי חרס שיצא כו':

"כלי" אמר רחמנא, ולא כלי הוא?!

שניקב בשורש קטן.

כלי נחשת [כו'] פוחתו [וכו']:

והא לאו כלי הוא?

דרציף מרציף (הוא).

אמר ריש לקיש: מעיל שניטמא, מכניסו בפחות משלש על שלש ומכבסו, משום שנא'
(שמות כח, לב) "לא יקרע".

מותיב רב אדא בר אהבה: העבין והרכים - אין בהן משום שלש על שלש?

אגב אביהן, חשיבי.

והא בעי שבעת סממנין? - דא"ר נחמן אמר רבה בר אבוא: דם חטאת ומראות נגעים
צריכין שבעת סממנין, ותניא אלא שאין מכניסין מי רגלים למקדש?

[צה ע"ב] וכי תימא דמבלע להו בהדי שבעה סממנין ומעבר להו לכולהו כחד, והתנן :
העבירן שלא כסדרן או שהעביר שבעתן כאחד - לא עשה ולא כלום?!

וכי תימא דמיבלע להו בהדי חד מסממנין, והא "צריך לכסכס שלש פעמים בכל אחד
ואחד" – תנן?

אלא דמבלע להו ברוק תפל, דאמר ריש לקיש : רוק תפל, צריך שיהא עם כל אחד
ואחד.

מתני' :

אחד שבישל בו, ואחד שעירה לתוכה רותח, אחד קדשי הקדשים, ואחד קדשים קלים
- טעונין מריקה ושטיפה.

ר"ש אומר : קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה.

גמ' :

ת"ר : (ויקרא ו, כא) "אשר תבושל בו" - אין לי אלא שבישל בו, עירה לתוכו רותח
מנין? - ת"ל : "ואשר תבושל בו ישבר".

בעי רמי בר חמא : תלאו באויר תנור מהו? - אבישול ובילוע הוא דקפיד רחמנא, או
דילמא אבישול בלא בילוע?

אמר רבא : ת"ש – "אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח"!

בלוע בלא בישול - לא קמיבעיא לן, כי קמיבעיא לן - בישול בלא בילוע, מאי?

ת"ש, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה : תנור של מקדש של מתכת היה. - ואי ס"ד
בישול בלא בילוע לא קפיד, ניעביד של חרס!

כיון דאיכא שירי מנחות דאפייתן בתנור, ואיכא בישול ובילוע, עבדינן של מתכת.

ההוא תנורא דאטחו בה טיחיא, אסרה רבה בר אהיליי למיכלה לריפתא לעולם,
ואפי' במילחא, דילמא אתי למיכלה בכותחא.

מיתיבי: אין לשין את העיסה בחלב, ואם לש - כל הפת כולה אסורה, מפני הרגל עבירה. כיוצא בו, אין טשין את התנור באליה, ואם טש - כל הפת כולה אסורה, עד שיסיק את התנור!

תיובתא דרבה בר אהיליי, תיובתא.

אמר ליה רבינא לרב אשי: וכי מאחר דאיתותב רבה בר אהיליי, אמאי אמר רב: קדירות בפסח ישברו?

אמר ליה: רב מוקי לה - ההיא בשל מתכת, ואי בעית אימא בתנור של חרס - זה הסיקו מבפנים וזה הסיקו מבחוץ.

ונעביד הסקה מבפנים?

חייס עלייהו דמתברי.

הילכך, האי כוביא - הסיקו מבחוץ הוא ואסיר.

[צו ע"א] אלא קדירות של מקדש, אמאי (אמר רחמנא) ישברו, נהדרינהו לכבשונות?

א"ר זירא: לפי שאין עושין כבשונות בירושלים.

אמר אביי: וכי עושין אשפות בעזרה?

אישתמיטתיה הא דתני שמעיה בקלנבו: שברי כלי חרס נבלעין במקומן.

אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: תנור של מקדש של מתכת הוה, נעביד דחרס דהסיקו מבפנים הוא?

דכיון דאיכא שתי הלחם ולחם הפנים דאפייתן בתנור וקדושתן בתנור, הוה ליה כלי שרת, וכלי שרת דחרס לא עבדינן. [צו ע"ב] ואפי' ר' יוסי ברבי יהודה לא קאמר אלא דעץ, אבל דחרס - לא.

רב יצחק בר יהודה הוה רגיל קמיה דרמי בר חמא.

שבקיה, ואזיל לרב ששת.

יומא חד פגע ביה. אמר ליה: אלקפטא נקטן, ריחא אתי לה ליד. משום דאזלת לך לקמיה דרב ששת, הוית לך כי רב ששת?!

א"ל: לאו מש"ה. מר - כי בעינא מילתא, פשיט לי מסברא. כי משכחנא מתניתא, פרכא לה. רב ששת - כי בעינא מילתא מיניה, פשיט לי ממתניתא. דכי נמי משכחת מתניתא ופרכא, מתניתא ומתניתא היא!

אמר ליה: בעי מיני מילתא דאיפשיט לך כי מתניתא.

בעא מיניה: בישל במקצת כלי, טעון מריקה ושטיפה או אין טעון?

א"ל: אינו טעון. מידי דהוה אהזאה.

והא לא תנא הכי?!

א"ל: מסתברא כבגד - מה בגד אינו טעון כיבוס אלא מקום הדם, אף כלי אינו טעון מריקה ושטיפה אלא במקום בישול.

א"ל: מי דמי, דם לא מפעפע, בישול מפעפע! ועוד - תניא: חומר בהזאה ממריקה ושטיפה, וחומר במריקה ושטיפה מבהזאה. חומר בהזאה: שהזאה ישנה בחטאות החיצונות ובחטאות הפנימיות וישנה לפני זריקה, מה שאין כן במריקה ושטיפה. חומר במריקה ושטיפה: שהמריקה ושטיפה נוהגת בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים, בישל במקצת הכלי - טעון מריקה ושטיפה כל הכלי, מה שאין כן בהזאה!

א"ל: אי תניא, תניא.

וטעמא מאי? צח

אמר קרא [\(ויקרא ו, כא\)](#) "ואם בכלי נחשת בושלה" - ואפילו במקצת כלי.

אחד קדשי קדשים וכו':

ת"ר: "חטאת" - אין לי אלא חטאת, כל קדשים מניין? - ת"ל [\(ויקרא ו, ז\)](#) "קדש קדשים היא". יכול שאני מרבה את התרומה? - ת"ל: "אותה" - פרט לתרומה - דברי ר' יהודה. ר"ש אומר: קדשי קדשים טעונין מריקה ושטיפה, קדשים קלים אינן טעונין מריקה ושטיפה, דכתיב: "קדש קדשים" - קדשי קדשים - אין, קדשים קלים - לא.

מ"ט דרבי יהודה?

מדאיצטריך "אותה" למעוטי תרומה, מכלל דקדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה.

ור"ש אמר לך: "אותה" - כדאמרין.

ותרומה לא בעיא שטיפה ומריקה? והתניא: קדרה שבישל בה בשר - לא יבשל בה חלב, ואם בישל - בנותן טעם. תרומה - לא יבשל בה חולין, ואם בישל - בנותן טעם!

אמר אביי: לא צריכא אלא לדאמר מר: בישל במקצת כלי, טעון מריקה ושטיפה כל הכלי. - הא תרומה לא צריך אלא מקום בישול.

רבא אמר: לא צריכא אלא לדאמר מר: במים - ולא ביין, במים - ולא במזוג. - הא אפי' ביין ואפי' במזוג.

רבה בר עולא אמר: לא צריכא אלא לדאמר מר: מריקה ושטיפה בצונן. - הא אפי' בחמין.

הניחא למ"ד מריקה ושטיפה בצונן, אלא למ"ד מריקה בחמין ושטיפה בצונן - מאי איכא למימר?

שטיפה יתירתא.

מתני':

רבי טרפון אומר: בישל מתחילת הרגל - יבשל בו כל הרגל, וחכ"א: עד זמן אכילה. מריקה ושטיפה: מריקה - כמריקת הכוס, ושטיפה - כשטיפת הכוס. מריקה ושטיפה בצונן.

[צז ע"א] השפוד והאסכלא - מגעילן בחמין.

גמ':

מאי טעמא דר"ט?

דאמר קרא (דברים טז, ז) "ופנית בבקר והלכת לאהלך" - הכתוב עשאו לכולן בקר אחד.

מתקיף לה רב אחדבוי בר אמי: וכי אין פיגול ברגל, ואין נותר ברגל? וכי תימא ה"נ, והתניא - ר' נתן אומר: לא אמר ר"ט אלא זו בלבד!

אלא כדר"נ אמר רבה בר אבוה, דאמר ר"נ אמר רבה בר אבוה: כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו.

וחכ"א עד זמן אכילה כו' :

מאי קאמר?

אמר ר"נ אמר רבה בר אבוא: ממתין לה עד זמן אכילה, והדר עביד לה מריקה ושטיפה.

מנהני מילי?

א"ר יוחנן משום אבא יוסי בן אבא: כתיב (ויקרא ו, כא) "ומורק ושוטף", וכתיב (ויקרא ו, כב) "כל זכר בכהנים יאכל" - הא כיצד? - ממתין לה עד זמן אכילה והדר עביד לה מריקה ושטיפה.

מריקה כמריקת הכוס שטיפה כשטיפת הכוס:

ת"ר: מריקה ושטיפה בצונן - דברי רבי, וחכמים אומרים: מריקה בחמין, ושטיפה בצונן.

מ"ט דרבנן?

מידי דהוה אגיעולי עובדי כוכבים.

ורבי אמר לך: הגעלה לא קאמינא, כי קאמינא למריקה ושטיפה, דבתר הגעלה. ורבנן: א"כ לכתוב קרא או 'מורק מורק', או 'שוטף שוטף'. מאי "ומורק ושוטף" - ש"מ - מריקה בחמין ושטיפה בצונן.

ורבי: אי כתיב 'ומורק מורק' - ה"א תרי זימני מורק, או תרי זימני שוטף - לכך כתיב "ומורק ושוטף" - לומר לך: מריקה כמריקת הכוס, שטיפה כשטיפת הכוס.

מתני':

בישל בו קדשים וחולין או קדשי קדשים וקדשים קלים, אם יש בהן בנותן טעם - הרי הקלים נאכלין כחמורין שבהן, ואינן טעונין מריקה ושטיפה, ואינן פוסלים במגע. רקיק שנגע ברקיק וחתיכה בחתיכה, לא כל הרקיקין ולא כל החתיכות אסורין, אינו אסור אלא במקום שבלע.

גמ':

מאי קאמר?

אם יש בהן בנותן טעם - הרי הקלין נאכלין כחמורין, וטעונין מריקה ושטיפה, ופוסלין במגע. אין בהן בנותן טעם - אין הקלין נאכלין כחמורים, ואין טעונין מריקה ושטיפה, ואין פוסלין במגע.

נהי דקדשי קדשים לא בעו, קדשים קלים ניבעי!!

אמר אביי: מאי "אין טעונין" דקאמר - קדשי קדשים, אבל קדשים קלים - טעונין.

רבא אמר: הא מני ר"ש היא, דאמר: קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה.

בשלמא לרבא - היינו דקתני "או קדשי קדשים וקדשים קלים", אלא לאביי - תרתי למה לי?

צריכי, דאי תנא קדשים וחולין - ה"א חולין הוא דמבטלי קדשים דלאו מינייהו, אבל קדשי קדשים וקדשים קלים - אימא לא. ואי תנא קדשי קדשים וקדשים קלים, ה"א קדשים הוא דאלימי לבטולי קדשים, אבל חולין - אימא לא, צריכא.

רקיק שהגיע ברקיק כו' :

ת"ר: "כל אשר יגע" - יכול אפי' שלא בלע? - ת"ל: "בבשרה" [צז ע"ב] - עד שיבלע בבשרה. יכול נגע במקצת חתיכה יהא כולו פסול? - ת"ל: "יגע" - הנוגע פסול. הא כיצד? - חותך את מקום שבלע.

"בבשרה" - ולא בגידין ולא בעצמות ולא בקרנים ולא בטלפים.

"ויקדש" - להיות כמוה. הא כיצד? - אם פסולה היא תפסל, [ואם] כשרה היא תאכל כחמור שבה.

אמאי? - וניתי עשה ולידחי את לא תעשה?

אמר רבא: אין עושה דוחה את לא תעשה שבמקדש, שנאמר (שמות יב, מו) "ועצם לא תשברו בו" - ר"ש בן מנסיא אומר: אחד עצם שיש בו מוח, ואחד עצם שאין בו מוח. אמאי? - ניתי עשה ולידחי את לא תעשה? - אלא אין עשה דוחה את לא תעשה שבמקדש. רב אשי אמר: "ויקדש" - עשה הוא, ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה.

אשכחן חטאת דמתקדש בבלוע, שאר קדשים מנלן?

אמר שמואל משום ר"א: (ויקרא ז, לז) "זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים":

[לעולה] - כי עולה, מה עולה טעונה כלי, אף כל טעונה כלי.

מאי "כלי"? - אילימא מזרק, בשלמי ציבור נמי כתיב בהו (שמות כד, ו) "ויקח משה חצי הדם וישם באגנות"! - אלא דסכין.

ועולה גופה מנלן?

דכתיב (בראשית כב, י) "וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת", והתם עולה הוא, דכתיב (בראשית כב, יג) "ויעלהו לעולה תחת בנו".

"מנחה" - מה מנחה אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה, אף כל אינם נאכלין אלא לזכרי כהונה.

מאי היא? - אי חטאת ואשם, בהדיא כתיב בהו (ויקרא ז, ו) "כל זכר בכהנים יאכלנו"? ואי שלמי ציבור, מריבויא דקרא אתי (במדבר יח, י) "בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו" - לימד על שלמי ציבור שאינן נאכלין אלא לזכרי כהונה?

תנאי היא, [צח ע"א] איכא דנפקא ליה מהכא, ואיכא דנפקא ליה מהכא.

"חטאת" - מה חטאת מתקדשת בבלוע, אף כל מתקדשת בבלוע.

"אשם" - מה אשם אין שפיר ושליא קדוש בו, אף כל אין שפיר ושליא קדוש בו.

קסבר וולדות קדשים בהווייתן הן קדושים, ודנין אפשר משאי אפשר.

"מלואים" - מה מלואים מותרין בשריפה ואין בעלי חיים במותריהן, אף כל מותרין בשריפה ואין בעלי חיים במותריהן.

"שלמים" - מה שלמים מפגלין ומתפגלין, אף כל מפגלין ומתפגלין.

במתניתא תנא משמיה דר"ע:

"מנחה" - מה מנחה מתקדשת בבלוע, אף כל מתקדשת בבלוע.

ואיצטריך למכתב - מנחה, ואיצטריך למכתב - חטאת. דאי אשמעינן מנחה - דאידי דרכיכא מיבלעא, אבל חטאת אימא לא. ואי אשמעינן חטאת - משום דקריר, אבל מנחה אימא לא, צריכא.

"חטאת" - מה חטאת אינה באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית, אף כל אינה באה אלא מן החולין וביום ובידו הימנית.

וחטאת מנלן?

אמר רב חסדא: אמר קרא (ויקרא טז, ו) "והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו" - משלו ולא משל ציבור ולא משל מעשר.

ביום – (ויקרא ז, לח) מ"ביום צוותו" נפקא?

כדי נסבה.

בידו הימנית - מדרבה בר בר חנה נפקא? דאמר רבה בר בר חנה אמר ר"ל: כל מקום שנאמר אצבע וכהונה - אינו אלא ימין?

כדי נסבה.

ואיבעית אימא, סבר לה כר"ש דאמר: אצבע לא בעיא כהונה, כהונה בעיא אצבע.

"אשם" - מה אשם עצמותיו מותרין, אף כל עצמותיו מותרין.

אמר רבא: פשיטא לי, [צח ע"ב] דם חטאת למטה ודם עולה למעלה - טעון כיבוס.

בעי רבא: דם עולה למטה ודם חטאת למעלה – מהו? משום נוגע הוא - והא נוגע, או דלמא משום בלוע הוא - והא לא בלע (הוא)?

הדר פשטה: דאין טעונין כיבוס.

אמר רבא: פשיטא לי דם על בגדו – חוצץ, ואם טבח הוא - אינו חוצץ. רבב על בגדו – חוצץ, ואם מוכר רבב הוא - אינו חוצץ.

בעי רבא: דם ורבב על בגדו – מהו?

אם טבח הוא - תיפוק לי משום רבב? ואי מוכר רבב הוא - תיפוק לי משום דם?

לא צריכא, דעביד הא והא. אחדא לא קפיד - אתרתי קפיד, או דלמא אתרתי נמי לא קפיד?

תיק.